

УДК 37.016:374

О. М. Зуб, директор закладу позашкільної освіти «Полтавський міський центр дитячо-юнацьких клубів за місцем проживання»

Полтавської міської ради

Zub Oksana. Director of the “Poltava City Center for Children and Youth Clubs at the Place of Residence, Poltava City Council”, Ukraine

e-mail: pmcduk00@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0009-0003-8936-2656>

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Обґрунтовано необхідність актуалізації змісту виховної діяльності педагога закладу позашкільної освіти, наголошено на необхідності застосування інноваційних технологій як невід’ємної складової освітнього процесу. Проаналізовано особливості використання інноваційних технологій під час організації методичної та виховної роботи в закладі позашкільної освіти. Проведено моніторинг мережевих програмних засобів, що їх можна застосовувати з освітньою (зокрема виховною) метою в умовах змішаного та дистанційного навчання: освітні платформи дистанційного навчання, інструменти для проведення цікавого дозвілля, відеоконференцій, застосунки для створення віртуальних дидактичних матеріалів заходів: віртуальні тестові ресурси, програми для створення хмар слів, ментальних карт, кросвордів, ребусів, коміксів, мережевих пазлів, віртуальних турів музеями, а також ролики із YouTube тощо.

Характеризовано основні принципи використання в освітньому процесі інноваційних технологій: наочності, індивідуалізації та диференціації, інтерактивності, зв’язку із життям, громадянськості й національно-культурної свідомості. Конкретизовано умови вибору та інтеграції в освітній процес засобів і мережевих освітніх ресурсів інноваційних технологій для виховання дітей і підлітків (відповідність зазначених ресурсів освітнім цілям, віковим особливостям, змісту занять та технічним нормам).

Ключові слова: *виховна робота, заклад позашкільної освіти, інформаційні технології, мережеві освітні ресурси, виховання засобами інформаційних технологій.*

Implementation of Modern Innovative Technologies in the Educational Process of Extracurricular Education Institution

The necessity of updating the content of the educational activity of an out-of-school education institution’ teacher is substantiated, the need to use innovative technologies as an integral part of the educational process is emphasized.

The peculiarities of using innovative technologies in the organization of methodological and educational activities in an out-of-school educational institution are analyzed. The monitoring of network software as tools those can be used in blended and distance learning is carried out: educational platforms for distance learning, tools for interesting leisure, video conferencing, applications for creating virtual didactic materials for events, such as virtual test resources, programs for creating word clouds, mind maps, crosswords, rebuses, comics, online puzzles, virtual tours of museums, as well as YouTube videos, etc.

The main principles of using innovative technologies in education are characterized: instructive, individualization and differentiation, interactivity, connection with life, citizenship, national and cultural consciousness. The conditions for the selection and integration of the means, tools and educational resources of innovative technologies for the education of children and adolescents (compliance of these resources with educational goals, children age characteristics, content of classes and technical standards) are specified.

Keywords: *education, out-of-school educational institution, information technology, network educational resources, educational tools*

Постановка проблеми. Здобувачі освіти сьогодні – це люди, які прагнуть мати актуальні знання; гнучке, творче інноваційне, критичне мислення; високу ініціативність, уміння продуктивно пристосовуватися до викликів сучасного

світу. Тому впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує вдосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Діяльність дитини, яка мовчки сидить за партою, слухає вчителя і намагається запам'ятати те, що їй говорять, не в змозі забезпечити повноцінного формування особистості, здатної відчувати найвище щастя від успіхів у праці.

У монографії «Методичний путівник керівника гуртка сучасної школи та позашкільця» С. Б. Пітко зазначає, що «педагог повинен стати невидимим диригентом, який уміє вчасно почути, помітити, підтримати та зацікавити кожного вихованця. Коли діти працюють разом, вони формують навички, необхідні для самостійного життя: розв'язувати конфлікти, активно слухати, критикувати думку, але не того, хто її висловив, аналізувати, приймати рішення» [7, с. 16–19].

Освітні інновації – це результат творчого пошуку педагога: нові ідеї, технології, підходи, методики навчання та виховання, а також нове використання і поєднання традиційних підходів, покликаних допомогти дитині формувати впевненість у собі, своїх силах. Нові технології навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій дають змогу інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття знань, покращити їхнє розуміння та засвоєння.

На думку Н. Іванишиної, «кожна дитина має брати активну участь в освітньому процесі, який повинен бути цікавим, невимушеним, змістовним. Впровадивши в педагогічну діяльність сучасні інноваційні технології, а саме метод проєктів, інтерактивні форми навчання та виховання, дослідницьку роботу, педагог підвищує інтерес дітей до навчальних дисциплін та освітньої діяльності». Використовуючи інноваційні методи і форми роботи, педагог дає вихованцям змогу розвиватися, удосконалювати свої вміння і знання, згуртовуватися та взаємодіяти як колектив однодумців [9, с. 22–27].

Аналіз актуальних досліджень. Аналізуючи першоджерела досліджуваної проблематики, знаходимо різні трактування науковцями терміна «інновація». Так, науковці Н. Іванишина, І. Репко, Ю. Чернова, О. Сінгаєвська визначають інновацію результатом творчої діяльності [4, 8, 9], а О. Гейко, Т. Дісяк, Н. Іванишина, О. Просіна, Я. Швень представляють інновацію як важливий аспект функціонування системи освіти [1, 3, 4, 7]. Також за результатами досліджень Гусейнова С., Козак Л., Просіна О., Швень Я., Репко І., Чернова Ю. встановлено цілеспрямоване застосування інновацій для підвищення ефективності освітнього процесу [2, 5, 7, 8].

Мета статті – визначити інноваційні технології та методи виховної роботи закладу позашкільної освіти, які стимулюють думки, судження дітей, спонукають їх до відповідальної,

компетентної та творчої діяльності; дослідити позитивні можливості інформаційно-комунікаційних технологій як засобу ефективної взаємодії учасників освітнього процесу; представити відповідний досвід роботи закладу позашкільної освіти «Полтавський міський центр дитячо-юнацьких клубів за місцем проживання» Полтавської міської ради.

Виклад основного матеріалу. Метою виховного процесу закладу позашкільної освіти є виховання талановитої, фізично здорової особистості, збагаченої науковими знаннями, готової до творчої діяльності. Це досягається шляхом формування в дітей толерантного ставлення до навколишніх, усвідомлення цінності людського життя, прищеплення основ культури інтелектуального розвитку і вдосконалення, а також культури збереження власного здоров'я.

На думку О. Сінгаєвської, «сучасні діти не є новачками в інформаційному суспільстві, вони живуть у просторі інформаційно-комунікаційних технологій – комп'ютерів, відеоігор, цифрових музичних програвачів, мобільних телефонів тощо. Саме тому виникає потреба у таких програмних засобах, які б відповідали меті позашкільної виховної роботи, були спрямовані на задоволення інтересів дітей і враховували їхні індивідуальні особливості» [2, с. 4].

Систематичне долучення вихованців творчих об'єднань, артстудій, клубів за інтересами до пізнавальної, творчої, пошукової, науково-дослідницької та експериментальної діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує формування та постійний розвиток інформаційно-комунікаційної культури дітей.

Перед кожним педагогом постає питання щодо вибору ефективних форм, методів та платформ для реалізації творчих задумів, проведення виховних заходів на високому методичному рівні, пошуку шляхів та стежинок до дитячої душі. Вагомим значення набувають електронні наочні засоби, за допомогою яких можна демонструвати реальні процеси й об'єкти, створювати та досліджувати цікаві моделі.

Позитивним прикладом ефективного застосування інновацій та оновлення змісту освіти є діяльність закладу позашкільної освіти «Полтавський міський центр дитячо-юнацьких клубів за місцем проживання» Полтавської міської ради (далі – ПМЦ ДЮК за місцем проживання). Педагоги-організатори закладу активно впроваджують в освітній процес системи пізнавальних і творчих завдань, застосовують прийоми співпраці і виховного діалогу, групової та індивідуальної роботи, використовують креативні, інноваційні технології та методи, що вчать вихованців

робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, урахувують індивідуальність кожної дитини. Педагоги-організатори, як і решта працівників освіти, потребують використання Інтернет-ресурсів, бо на них покладено завдання з організації змістовного дозвілля дітей та підлітків, задоволення потреб і запитів вихованців у всебічному розвитку та здобутті якісної позашкільної освіти.

Відповідно, перед педагогічними працівниками нашого закладу постають нові завдання у виховній діяльності – закріплення, збагачення та поглиблення знань, набутих дітьми у процесі навчання, застосування їх на практиці; розширення кругозору вихованців, формування в них позитивного світобачення, вироблення вмінь і навичок самоосвіти; формування інтересів до різних галузей науки, техніки, мистецтва, спорту, виявлення і розвиток індивідуальних творчих здібностей та нахилів; організація дозвілля школярів, змістовного відпочинку і дозвілля; поширення виховного впливу на дітей у різних напрямках виховання.

Щоб діти охоче відвідували наш заклад, кожен педагог у своїй діяльності дотримується чіткого алгоритму:

- урахує ступінь підготовленості та організованості дітей і підлітків, рівень розвитку їхніх інтересів, здатності до творчості та самостійного мислення, вікові особливості;
- проводить моніторинг дидактичних, психологічних, виховних результатів діяльності;
- здійснює планування діяльності;
- забезпечує створення ситуації успіху, щоб формувати в дітей упевненість;
- вибирає зрозумілі і прості для дітей теми діяльності;
- закладає в основу діяльності ініціативність та зацікавлення вихованців;
- організовує діяльність, яка викликає в дітей позитивні емоції і не є одноманітною;
- залучає всіх учасників освітнього процесу до активної діяльності, адже в ній не повинно бути сторонніх спостерігачів;
- періодично змінює технології, комбінує їх, щоб вони залишалися цікавими дітям.

Є позитивна динаміка застосування інноваційних технологій у щоденній роботі ПМЦ ДЮК за місцем проживання та, зокрема, під час підготовки і проведення виховних заходів, тому проаналізуємо ці технології.

Технологія інтегрованого навчання є необхідною умовою надання дітям якісної позашкільної освіти. Інтеграція може бути у межах однієї чи кількох різнотипних тем, розділів чи дисциплін,

технік та прийомів, а також у рамках кількох споріднених напрямів (дозвіллево-розважальний, спортивно-оздоровчий, декоративно-прикладний) або шляхом поєднання форм масової роботи (програми можуть бути спортивно-ігрові, пізнавально-розважальні, творча майстерня з елементами майстер-класу тощо).

Технологія формування та розвитку критичного мислення спрямована на вміння виділяти необхідну інформацію і обробляти її. Технологію розвитку критичного мислення реалізуємо під час проведення заходів або щоденних занять артстудій, окремо виділяючи прийоми відповідно до етапу заходу чи заняття:

- на етапі вступу – асоціативний куш, таблиця «Знаємо – Хочемо дізнатися – Дізналися», мозковий штурм, кошик ідей, передбачення (за допомогою опорних слів, понять, образів тощо);
- на основному етапі заходу/заняття – «фішбоун» (метод вивчення – порівняння – дослідження), дискусія, Т-таблиця (наприклад: «переваги – недоліки», «правильно – неправильно»), скрайбінг (створення презентацій, ескізів, схем);
- на етапі рефлексії або підбиття підсумків – сенкан, «займи позицію», «мапа тіла», «океан успіху», написання повідомлення в соціальні мережі.

Технології навчання в дискусії – важливий засіб пізнавальної діяльності дітей та підлітків, бо дискусія – широке публічне обговорення спірного питання. Вона сприяє розвитку критичного мислення як однієї з компетентностей сучасної освіти, дає змогу визначати власну позицію, формує навички відстоювання особистої думки, поглиблює знання з відповідної проблеми. Наші педагоги активно використовують методи: «Обери позицію»/«Зміни позицію», «Безперервна шкала думок», «Дискусія», «Дискусія у стилі телевізійного ток-шоу», «Дебати» тощо.

Технології інтерактивного навчання мають значну перевагу в освітньому процесі ПМЦ ДЮК за місцем проживання. Автор статті «Сучасні інноваційні технології позашкільної освіти – шлях до формування творчої особистості» С. Гусейнова зазначає, що «на заняттях такого типу діти засвоюють усі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування), займають активну позицію, зростає їхній інтерес до отримання знань, опанування нових технік. Значно підвищується і особистісна роль педагога-організатора – він виступає як лідер, організатор, наставник, модератор, коуч, тьютор та фасилітатор в індивідуальній освітній траєкторії дитини» [6]. Серед інтерактивних методів навчання віддаємо перевагу вправам для розвитку уваги, пам'яті, зосередженості,

логіки, артикуляційним вправам, тестам, вікторинам, онлайн-тренажерам тощо. Упроваджуючи цю технологію, залучаємо вихованців до *групових обговорень, рольових ігор, «круглих столів», квестів, вправ на співпрацю* тощо [6, с. 2–4].

Технологія проблемного навчання – форма організації освітнього процесу за допомогою проблемних завдань і проблемних ситуацій, які мають пошуковий, дослідницький та інтерактивний характер. Ця технологія застосовується в роботі з вихованцями середнього та старшого віку, визначається розвитком високого рівня мотивації до позашкільної діяльності, активізації пізнавальних інтересів, потреби в опануванні нових знань, способів дій, умінь та навичок. Завдяки цьому діяльність педагога та вихованців дитячо-юнацьких клубів стає творчою, бо діти краще засвоюють те, що відкрили самі й висловили по-своєму.

Технологія організації дослідницько-експериментальної роботи – це вид діяльності, який викликає особливий інтерес у вихованців різновікових груп. Дослідити, відкрити, вивчити – значить зробити крок у незвідане і непізнане. Діти за своєю природою дослідники і з великою цікавістю беруть участь у різних дослідницьких справах, а завдання педагогів – навчити дітей та підлітків спостерігати, порівнювати, ставити запитання, формувати бажання знайти відповіді. Зазвичай ми використовуємо експерименти, опитування й анкетування, спостереження, фокус-групи, етнографічні дослідження тощо.

Ігрова форма дозволяє завжди подобається дітям і дає змогу здійснювати диференційований підхід, залучати кожного вихованця до активностей з огляду на його інтереси, схильності, настрій. Вправи ігрового характеру збагачують дітей новими враженнями, виконують розвивальну функцію, попереджають стомлюваність. Ми в щоденній діяльності застосовуємо різноманітні за призначенням, змістом, засобами організації і проведення ігри, тож діти самі мають змогу вибрати свою роль у грі; висувати припущення про ймовірний розвиток подій, створювати проблемну ситуацію, шукають шляхи її вирішення. Відповідно педагог у такій ігровій моделі виступає в ролі *інструктора* (ознайомлення з правилами гри, консультування під час її проведення), *судді чи рефері* (корегування і поради стосовно розподілу ролей), *тренера* (підказки гравцям), *головуючого й ведучого* (обговорення, підбиття підсумків).

Особливо цікаві для наших вихованців такі види ігрової діяльності: казкотерапія, ігри-драматизації; арттерапія, ігри-практикуми; технологія «Виховувати граючи, грати виховуючи»; ігри-по-

дорожі, спортивні ігри-змагання, тимблдінг.

Проектна діяльність – метод навчити дітей самостійно мислити, знаходити і вирішувати проблеми, залучати із цією метою знання з різних галузей, уміння прогнозувати результати та можливі наслідки різних варіантів вирішення. Наші вихованці при виконанні проєктів, не пов'язаних зі шкільними дисциплінами, набувають досвіду вирішення реальних проблем у майбутньому самостійному житті, що в наш час стає однією із цілей соціалізації сучасних підлітків. Це чи не основний чинник, який спонукав наших педагогів до використання методу проєктів у виховній роботі, а ще це додаткова можливість включити у процес роботи велику кількість учасників, об'єднати різновіковий колектив, організувати співпрацю «педагог – вихованці – батьки», налагодити активну та творчу діяльність.

Починаючи з 2022 року, ми активно впроваджуємо та доповнюємо новими ідеями тривалий благодійний артпроєкт «З любов'ю до ЗСУ», спрямований на всебічну підтримку наших захисників. Учасники проєкту – вихованці, працівники закладу, батьківська громадськість, небайдужі містяни. У рамках проєкту вже успішно реалізовано такі етапи: *інтерактив «Теплий вихідний», акцію «Місяць добрих справ», виставку дитячих робіт «Калейдоскоп творчості», онлайн-конкурс «Митці серед нас», екскурсії «Музей за донат».*

Поряд із проєктною діяльністю в нашому закладі впроваджується *технологія колективних творчих справ*, завдяки якій ми організуємо такий спосіб життя колективу, за якого взаємини педагога і вихованців будуються на засадах взаємовідповідальності. Ефективними в цьому контексті є засоби дружньої виховної турботи (переконання, привчання, дружня повага, довіра, схвалення, «секретний договір»); співдружність старших і молодших вихованців; виховні засоби (колективні творчі ігри, творчі свята, спартакіади); комунікація та робота з батьками.

Головний принцип колективних творчих справ у нашому закладі – *без примусу, з пріоритетом на успішність дитини, з правом на помилку, вільний у власному виборі, з власним поглядом*. Саме під таким гаслом на початку 2023/2024 навчального року наш заклад підписав меморандум про співпрацю з Полтавською обласною організацією Товариства Червоного Хреста України у напрямку психосоціальної підтримки вихованців, їхніх родин, зокрема внутрішньо переміщених осіб. Таким чином, завдяки меморандуму на базі двох осередків діятимуть простори для об'єднання та залучення до спільної творчої діяльності вихованців, батьків і педагогічних працівників.

У статті І. Репко здійснено аналіз *інформаційних технологій* як надпотужного засобу освітнього процесу. Авторка зазначає, що «застосування комп'ютерних технологій не лише допомагає уникнути в освітньому процесі буденності, а й дає змогу унаочнити нові поняття, підтримує інтерес до освіти, носить творчий характер». Наш заклад не є винятком, адже проведення заняття чи заходу натепер годі уявити без використання комп'ютера чи ноутбука, мультимедійних засобів, презентацій тощо [3, с. 8–11].

Потребу та необхідність в активному використанні комп'ютерних технологій і програм ми гостро відчували із запровадженням в закладі дистанційного та змішаного навчання. Педагоги-організатори нашого закладу послуговуються такими технологіями, як сервіси Google Classroom, онлайн-дошки Padlet та Jamboard, для відеозанять, презентацій та комунікації застосовують сервіс Google Meet. Наші педагоги опановують і впроваджують у своїй діяльності з дітьми та підлітками такі платформ, як Canva, Flaticon, WordArt, Genially, SlidesMania, Flippity, Secret Door тощо.

Заняття за допомогою ІКТ є одним із найбільш важливих результатів інноваційної роботи та ефективним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити процес навчання, творчості та дозвілля. Завдяки використанню ІКТ освітнє середовище ми доповнюємо відео, звуком, анімацією, а сучасні комп'ютерні програми дають змогу демонструвати вихованцям яскраву наочність, застосовувати цікаві динамічні види роботи.

Віртуальні інтерактивні дошки під час виховних заходів допомагають візуалізувати спільну діяльність, полегшують процес взаємодії між здобувачами освіти, а також роблять процес спілкування більш цікавим і насиченим. Ми використовуємо Web 2.0 технологію (зокрема LearningApps.org, платформу Kahoot!) – новітній інформаційний ресурс, який не лише суттєво збільшує інтерес вихованців до виховного заходу/заняття, а й спрощує процес його організації та проведення. Одним із методів проведення виховного заходу з використанням ІКТ є технологія опитування Plickers. Сервіс LearningApps призначений для створення інтерактивних навчально-методичних розробок за різними напрямками, який заснований на роботі з шаблонами для створення цікавих вправ та завдань. Kahoot – це сервіс для створення онлайн-вікторин, тестів і опитувальників. Вихованці можуть відповідати на створені педагогом тести, вікторини, виконувати завдання з планшетів, ноутбуків, смартфонів, тобто з будь-якого пристрою, що має доступ до Інтернету.

Отже, використання ІКТ під час організації та проведення виховних заходів сприяє підвищенню інтересу вихованців до тематики заходу; розвитку вмінь і навиків роботи з інформаційними ресурсами; ефективному керуванню увагою дітей та підлітків; активізації пізнавальної діяльності; формуванню навиків дослідницької роботи; підвищенню інформаційної культури.

Незаперечними є переваги ІКТ при естетичному оформленні заходів за допомогою якісного звуку, оригінальних заставок, тематичного відеоряду, презентацій.

Висновки. Використання інноваційних технологій в освітньому процесі закладу створює такі умови в колективі, за яких більше використовуються потенційні особливості особистості дитини, викликаючи в неї внутрішню позитивну реакцію і збуджуючи її власну активність, здійснюючи більш ефективний і формувальний вплив на неї. Організація пізнавального інтересу дітей до поставленої проблеми важлива, адже якщо буде інтерес – буде і результат.

Виховання – процес «живлення душі й серця», його неможливо відокремити від навчання. Процес інформатизації закладів загальної середньої освіти породжує нові технологічні рішення і нові виклики для закладів позашкільної освіти. Упровадження інноваційних технологій у практику істотно поживило освітній процес закладів позашкільної освіти і вдосконалило діяльність його учасників.

Процес виховання потребує тонкого підходу до дитини, це процес постійної творчості. Сучасний педагог повинен уміти визначати реальний рівень духовного, соціального, психічного, фізичного розвитку дитячого колективу, прогнозувати результати своєї діяльності, доцільно вибирати відомі виховні траєкторії або конструювати чи виробляти єдину виховну траєкторію, яка б забезпечила особистісне зростання вихованців. Вважаємо, що у вирішенні сучасних виховних завдань значна роль належить інноваційним технологіям. Саме вони покликані зблизити педагога та вихованця, керівника і педагога та забезпечити зв'язок між учасниками освітнього процесу.

Натепер є нагальна потреба у використанні сучасних технологій у творчій роботі педагога-організатора закладу позашкільної освіти. Він мусить перебувати в епіцентрі інноваційної діяльності освітньої установи, бо від нього чекають роботи, наповненої новим змістом, новими технологіями проектування виховного процесу. Педагогам варто рости і рухатися вперед разом зі своїми вихованцями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гейко О. Використання інноваційно-комунікаційних технологій в освіті. URL : <https://naurok.com.ua/stattya-vikoristannya-innovaciyno-komunikaciynih-tehnologiy-v-osviti-88619.html>
2. Гусейнова С. Сучасні інноваційні технології позашкільної освіти – шлях до формування творчої особистості. URL : <https://vseosvita.ua/library/sucasni-innovacijni-tehnologii-pozashkilnoi-osviti-slah-do-formuvanna-tvorcoi-osobistosti-vistup-320952.html>
3. Дісяк Т. Використання інноваційних технологій на уроках в НУШ. URL : <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovaciynih-tehnologiy-na-urokah-v-nush-332825.html>
4. Іванишина Н. І. Розвиток творчого потенціалу особистості у позашкільному закладі. Методичний посібник. Вінниця: ММК, 2020. 55 с.
5. Козак Л. Дослідження інноваційних моделей навчання. URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4280/1/Kozak_LV_Doslidjennya_innov_mod_2014.pdf
6. Пітко С. Б. Методичний путівник керівника гуртка сучасної школи та позашкілья. Частина 2. Львів : ЛОІППО, 2020. 79 с.
7. Просіна О., Швень Я. Управління закладом позашкільної освіти: сучасні тренди, співпраця, проєкти : посібник. Біла Церква. 252 с.
8. Репко І., Чернова Ю. Інформаційно-комунікаційні технології як інструмент виховання школярів. URL : <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2124/1/Repko%204.pdf>
9. Сінгаєвська О. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі. URL : https://seminarnv1.blogspot.com/p/blog-page_66.html

REFERENCES

1. Heiko O. Vykorystannia innovatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v osviti [Use of innovative and communication technologies in education]. *Vebresurs «Na Urok»* [Web resource «To the lesson»]. Retrieved from: <https://naurok.com.ua/stattya-vikoristannya-innovaciyno-komunikaciynih-tehnologiy-v-osviti-88619.html>. [in Ukrainian]
2. Huseinova S. *Suchasni innovatsiini tekhnolohii pozashkilnoi osvity – shliakh do formuvannia tvorchoi osobystosti* [Modern innovative technologies of extracurricular education – a way to form a creative personality]. *Vebresurs «Vseosvita»* [Vseosvita web resource]. Retrieved from: <https://vseosvita.ua/library/sucasni-innovacijni-tehnologii-pozashkilnoi-osviti-slah-do-formuvanna-tvorcoi-osobistosti-vistup-320952.html>. [in Ukrainian]

3. Disiak T. *Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii na urokakh v NUSh* [Using innovative technologies in the classroom at NUS]. *Vebresurs «Na Urok»* [Web resource «To the lesson»]. Retrieved from: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovaciynih-tehnologiy-na-urokah-v-nush-332825.html>. [in Ukrainian]

4. Ivanyshyna N. I. (2020). *Rozvytok tvorchoho potentsialu osobystosti u pozashkilnomu zakladi. Metodychnyi posibnyk* [Development of the creative potential of the individual in an out-of-school institution]. Vinnytsia: MMK. [in Ukrainian].

5. Kozak L. (2014). *Doslidzhennia innovatsiinykh modelei navchannia* [Research on innovative learning models]. Retrieved from: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4280/1/Kozak_LV_Doslidjennya_innov_mod_2014.pdf. [in Ukrainian]

6. Pitko S. B. (2020). *Metodychnyi putivnyk kerivnyka hurtka suchasnoi shkoly ta pozashkillia* [Methodological guide for the head of the club of modern school and extracurricular activities]. Vol. 2. Lviv: LOIPPO. [in Ukrainian].

7. Prosina O., Shven Ya. (2020). *Upravlinnia zakladom pozashkilnoi osvity: suchasni trendy, sprivypratsia, proiekty: posibnyk* [Management of an out-of-school educational institution: current trends, cooperation, projects]. Bila Tserkva. [in Ukrainian].

8. Repko I., Chernova Yu. *Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii, yak instrument vykhovannia shkolariv* [Information and communication technologies as a tool for teaching schoolchildren]. Retrieved from: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2124/1/Repko%204.pdf>. [in Ukrainian]

9. Sinhaievskva O. *Vykorystannia suchasnykh informat-siino-komunikatsiinykh tekhnolohii u osvitnomu protsesi* [The use of modern information and communication technologies in the educational process]. Retrieved from: https://seminarnv1.blogspot.com/p/blog-page_66.html. [in Ukrainian]

Цитувати: Зуб О. М. Упровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес закладу позашкільної освіти. *Постметодика*. 2024. № 1. С. 32–37.

Zub, O.M. (2024). *Uprovadzhennia suchasnykh innovatsiinykh tekhnolohii v osvitnii protses zakladu pozashkilnoi osvity*. [Implementation of Modern Innovative Technologies in the Educational Process of Extracurricular Education Institution]. *Postmetodyka – Postmetodyka*, 1(142). 32–37. URL: <https://ed.pano.pl.ua/handle/022518134/1802>